VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Muistio

Kansainväliset rahoitusasiat
Tuuli Juurikkala

2.10.2017

Ulkoministeriö KEO
Marko Berglund

O 48/2017 vp

Maailmanpankin ja IMF:n vuosikokoukset 13-14.10.2017 - Kehityskomitea

Washingtonissa 13-14.10.2017 järjestettävissä Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin vuosikokouksissa pidetään varsinaisen vuosikokouksen lisäksi Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean (International Monetary and Financial Committee) sekä Maailmanpankin ja IMF:n yhteisen Kehityskomitean (Development Committee) kokoukset.

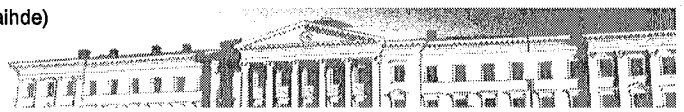
Kehityskomitean pääaiheina ovat Maailmanpankin kehitysraportti 2018 aiheesta koulutus ja kehitys, yksityisen sektorin rahoituksen kannustaminen kasvun ja kestävän kehityksen rahoitukseen kehitysmaissa sekä pankin tulevaisuuskatsauksen ja äänivaltauudistuksen tilanne. Päätökset pankin mahdollisesta lisäpääoman tarpeesta ovat siirtyneet keväälle 2018. Keskustelu jatkuu aktiivisena myös mm. humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja –rahoituksen sekä rauhanprosessien yhtymäkohdista.

*Kehityskomiteassa Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiriä edustaa Tanskan kehitysministeri **Ulla Tørnæs**. Vaalipiirin lausunto painottaa koulutuksen ja laajemmin inhimillisen pääoman kehityksen merkitystä etenkin lasten ja nuorten tulevaisuuden mahdollisuuksien varmistajana. Pelkkä koulussa käyminen ja lisärahoitus tähän eivät riitä vaan tarvitaan panostusta laatuun ja oppimistuloksiin. Hyvälaatuiseen koulutukseen pääsy on myös tasa-arvo- ja oikeudenmukaisuuskysymys. Kehitysrahoituksen ja erityisesti yksityisen sektorin rahoituksen kannustamisen osalta vaalipiiri tukee Maailmanpankkiryhmän uutta toimintamallia, jossa tutkitaan aina ensin yksityisen sektorin mahdollisuudet toteuttaa tietty hanke ennen kuin käännytään julkisten kehitysrahoitusvaihtoehtojen puoleen. Näin varmistetaan julkisen kehitysrahoituksen mahdollisimman tehokas käyttö. Jotta tämä toimii ja on mahdollista, tulee julkisen sektorin toiminnassa kiinnittää erityistä huomiota toimintaympäristön kehittämisen ja kehitysmaiden omien resurssien ml. veropohjan kehittämiseen. Maailmanpankkiryhmällä on keskeinen rooli näillä kaikilla osa-alueilla. Keskustelu pankkiryhmän pääomatilanteesta tulisi saada päätökseen tulevaisuuskatsauksen ja äänivaltauudistuksen pohjalta ensi keväänä.*

*Suomesta kokouksiin osallistuvat valtiovarainministeri **Petteri Orpo** ja kauppa- ja kehitysministeri **Kai Mykkänen**.*

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto
www.vm.fi

Puh 09 160 01 tai 09 578 11 (vaihde)
Faksi 09 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Maailmanpankin kehitysraportti 2018: teemana koulutus

World Development Report (WDR) on maailmanpankin jokavuotinen laajasti julkistettu kehitysraportti. Vuoden 2018 raportin teema on koulutus. Raportti julkistettiin sähköisesti syyskuun lopussa ja se on Kehityskomitean kokouksen asialistalla Washingtonissa.

WDR 2018 kiinnittää kansainvälisen yhteisön huomion vakavaan maailmanlaajuiseen oppimiskriisiin. Vaikka koulua käyvien lasten määrä kehitysmaissa on kasvanut viimeisten 20 vuoden aikana, koulutuksen laatuun on kiinnitetty vähemmän huomioita. Huonot opetuskäytännöt, opettajien ja oppilaiden poissaolot, sekä muut laadulliset tekijät johtavat tilanteeseen, jossa kehitysmaiden lapsille ei välity tarvittavat elämäntiedot ja -taidot. Nuoret sukupolvet kasvavat ilman kunnon työllistymismahdollisuuksia, mikä voi ajan mittaan johtaa muihin vakaviin yhteiskunnallisiin kriiseihin.

WDR 2018 raportti toteaa kriisin kolme ulottuvuutta: 1) alhainen oppiminen, tasaarvon puute ja hitaat korjaustoimenpiteet ovat laukaisseet itse oppimiskriisin; 2) kriisin välittömät syyt; sekä 3) kriisin systemaattiset tekijät. Raportti esittää ratkaisuksi kolmea politiikkatoimea: oppimista pitäisi arvioida; koulujen tulisi palvella oppilaita; koulutusjärjestelmät tulisi uudistaa.

Suomi on osallistunut erittäin aktiivisesti raportin valmisteluun ja on rahoittanut sitä. Opetushallituksen pääjohtaja **Olli-Pekka Heinonen** on toiminut raportin ohjausryhmässä.

- *Suomi katsoo, että oppimiskriisi on vakava globaali ongelma, jonka seurauksilla on vaikutuksia globaaliin kehitykseen. Jos kriisiin ei vastata, voi sillä olla pitkälle meneviä yhteiskunnallisia seurauksia kehitysmaissa, sekä globaalisti.*
- *Suomi katsoo, että oppimisen mittaaminen on tärkeä, sillä monissa maissa ei ole lainkaan, tai on puutteellista, oppimisdataa, jonka pohjalta ohjata päätöksentekoa. Mittaaminen ei kuitenkaan itsessään ole riittävä ratkaisu, vaan opettamisen perustaitoihin pitää panostaa.*
- *Suomi edelleen katsoo, että koulutuksen rahoitus on tärkeä ulottuvuus, mutta pelkkä koulutuksen rahoitustasoon vaikuttaminen ei niin ikään riitä – monissa kehitysmaissa koulutusbudjetit ovat jo samalla prosenttitasolla teollistuneiden maiden kanssa suhteessa bruttokansantuotteeseen.*
- *Suomi katsoo, että Maailmanpankkiryhmällä on keskeinen rooli koulutuskriisin ratkaisemisessa, yhteistyössä muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa.*

Kehitysrahoituksen ja erityisesti yksityisen rahoituksen kannustaminen

Kehityskomitean toinen pääkeskusteluaihe on rahoituksen ja erityisesti yksityisen rahoituksen entistä tehokkaampi kannustaminen kehitysmaiden kasvuun ja kestävään kehitykseen. Keskustelun pohjaksi Maailmanpankki on laatinut paperin kehitysrahoituksen maksimoimisesta, 'Maximizing Finance for Development'. Teema on jatkoa Kehityskomitean ja Addis Abeban kehitysrahoituskonferenssin 2015 'From Billions to Trillions' – miljardeista biljooniin - ajattelulle.

Julkinen kehitysrahoitus pystyy vastaamaan nyt ja jatkossa korkeintaan murto-osan kehitysmaiden kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden rahoitustarpeista. Sekä yksityisen sektorin rahoituksen liikkeelle saamiseen että kehitysmaiden oman julkisen rahoituspohjan kehittämiseen tuleekin kiinnittää erityistä huomiota myös kehitysrahoituksen keinoin.

Maailmanpankkiryhmän omassa toiminnassa ollaan ottamassa käyttöön uusi lähestymistapa koordinaatioon pankkiryhmän eri osien tarjoaman julkisen (IBRD, IDA) ja yksityisen sektorin (IFC, MIGA) rahoituksen välillä. Tämän nk. 'Cascade'- lähestymistavan keskeinen periaate on varmistaa, että tutkitaan aina ensin yksityisen sektorin mahdollisuudet toteuttaa tietty hanke ennen kuin käännytään julkisten kehitysrahoitusvaihtoehtojen puoleen. Näin varmistetaan julkisen kehitysrahoituksen mahdollisimman tehokas käyttö. Jotta tämä toimii ja on mahdollista, tulee julkisen sektorin toiminnassa kiinnittää erityistä huomiota yritysten toimintaympäristön ja kehitysmaiden omien resurssien ml. veropohjan kehittämiseen.

Malli ei sinällään kannusta esimerkiksi yksityistämiseen vaan keskittyy julkisen rahoituksen vaikuttavuuden parantamiseen ja 2030 kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen käytettävissä olevien kokonaisresurssien merkittävään lisäämiseen. Politiikkavalinnat ovat asiakasmaiden omia. Mallin periaatteet esiteltiin kevätkokouksessa 2017 ja nyt ollaan toimeenpanovaiheessa.

- *Suomi kannattaa Maailmanpankkiryhmän uutta tehostettua toimintamallia, jossa tutkitaan aina ensin yksityisen sektorin mahdollisuudet toteuttaa tietty hanke ennen kuin käännytään julkisten kehitysrahoitusvaihtoehtojen puoleen.*
- *Suomi katsoo, että tiiviimmin koordinoitu malli edellyttää erityisesti toimivaa dialogia ja koordinaatiota niin asiakasmaiden hallitusten kuin muiden kehitysrahoittajienkin kanssa.*

Maailmanpankkiryhmän tulevaisuuskatsauksen ja äänivaltauudistuksen tilanne

Kehityskomitean tausta-aineistossa on myös katsaus pankkiryhmän tulevaisuuskatsauksen toteutuksen tilanteeseen. Muun muassa toiminnan kasvattaminen hauraissa ja konfliktivaltioissa on lähtenyt hyvin liikkeelle, samoin kuin ilmastorahoituksen osuuden kasvattaminen rahoituspäätöksistä. Keskituloisia maita rahoittavan Kansainvälisen jälleenrakennus- ja kehityspankin IBRD:n salkkua pyritään painottamaan aiempaa enemmän matalan keskitulon ja muutoin erityisessä tarpeessa oleviin maihin.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiri tukee tulevaisuuskatsauksessa asetettuja strategisia prioriteetteja, joihin lukeutuvat osallistava ja työllistävä talouskasvu, tasa-arvo ja ihmisoikeudet, hauraat valtiot ja tilanteet, ilmasto- ja ympäristökestävyys sekä hyvä hallinto. Jatkotyössä vaalipiiri pyrkii vaikuttamaan erityisesti mm. kehitysmaiden oman veropohjan vahvistamiseen tähtääviin toimiin, tasa-arvotyöhön ja ilmastohankkeisiin pankin maaohjelmissa.

- *Suomi katsoo, että Maailmanpankkiryhmällä ja Kansainvälisellä valuuttarahastolla on tärkeä rooli YK:ssa hyväksytyn kestävän kehityksen agendan (Agenda 2030) toimeenpanossa, erityisesti tulevaisuuden kehitysrahoituksessa, mukaan lukien kehitysmaiden julkisten instituutioiden, talouden ja omien resurssien vahvistamisessa.*
- *Maailmanpankkiryhmän tavoitteiden saavuttamisessa taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen kestävyys on avainasemassa. Työllistävä talouskasvu on ehdoton edellytys äärimmäisen köyhyyden poistamiselle.*
- *Suomi katsoo myös, että verotuksen ja rahoitusjärjestelmien läpinäkyvyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota hyvinvoinnin tasapuolisessa kasvattamisessa.*

Köyhyyttä ja eriarvoisuutta tehokkaimmin vähentävä politiikka on ensisijaisesti kunkin maan oman hallituksen käsissä.
- *Pankkiryhmän toiminnassa tulee näkyä myös jatkossa poikkileikkaavasti tasa-arvon edistäminen, konflikteista kärsivien ja nk. hauraiden valtioiden erityinen tukeminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta ja sen vaikutuksiin sopeutuminen.*

Uudesta IBRD äänivallan määrittävästä laskukaavasta päästiin sopimukseen vuosi sitten syksyllä. Tärkeimmiksi elementeiksi IBRD äänivallan kullekin maalle määrittävässä kaavassa hyväksyttiin jäsenmaiden paino maailmantaloudessa 80 prosentin osuudella ja osallistuminen pankkiryhmän köyhimpiä maita rahoittavan pehmeäehtoisen rahoituksen ikkunan IDA:n (International Development Association) rahoitukseen 20 prosentilla. Vaalipiirin tavoitteet saatiin erittäin hyvin läpi neuvotteluissa laskukaavasta, joka sisältää myös äänten jakaumaa erikokoisten maiden välillä tasoittavan elementin.

Johtokunta on tämän jälkeen neuvotellut äänivaltauudistuksen käytännön toteutuksesta ja Kehityskomitean agendalla on päivitys tilanteeseen. Neuvottelut ovat edenneet hyvässä yhteisymmärryksessä eikä suuria kertaluonteisia muutoksia jäsenmaiden äänivaltaan ole odotettavissa muiden kuin eniten aliedustettujen maiden osalta. Uusimman tilastotiedon valossa Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirin osuus IBRD äänivallasta kasvaisi jonkin verran laskukaavaa suoraan soveltamalla. Tämä johtuu talouskasvun lisäksi useiden vaalipiirin maiden mittavista panostuksista IDA- rahoitukseen. Jäsenmaista Kiina on kaavan mukaan erityisen aliedustettu. Köyhimpien ja pienimpien jäsenmaiden mielekkään äänivallan turvaaminen vaatii vielä erityisiä lisätoimenpiteitä kaavan soveltamisessa.

- *Suomi kannattaa kehitysmaiden äänivallan kasvattamista Maailmanpankkiryhmässä kuitenkin niin, että vastuu äänivallan uusjaosta kohdistuu tasapuolisessa suhteessa yliedustettujen maiden kesken.*
- *Suomi katsoo, että äänivallan tarkastelussa tulee huomioida jäsenmaiden taloudellisen painoarvon muutosten lisäksi näiden panostukset kehitysagendalle Maailmanpankkiryhmän kautta.*
- *Köyhimpien ja pienimpien maiden äänivalta on turvattava hyväksyttävälle tasolle erityisin toimin.*

Tulevaisuusvisiota koskevissa keskusteluissa on identifioitu asiakasmaiden kasvanut kysyntä sekä sitä kautta syntyvät paineet pankin rahoituskestävyyteen. IBRD on lähestymässä parin vuoden sisään tilannetta, jossa lainanantoa on rajoitettava vuositasolla selvästi nykyisestä, mikäli heikentyneeseen pääomatilanteeseen ei puututa. Erityisesti kehitysmaat toivovat jäsenmailta tukea pankin taseen kasvattamiselle. Juuri vuosikokousten alla on valmistumassa useiden pankin jäsenmaiden kevätkokouksissa pyytämä ulkopuolisen arvioitsijan selvitys IBRD ja IFC pääomatilanteesta. Pankkiryhmän pääjohtaja **Jim Kim** toistaa kokouksissa todennäköisesti aiemman vahvan vetoomuksensa pääomakorotusten puolesta.

Tulevaisuuskatsaus, äänivaltauudistus ja koko pankkiryhmän rahoitustilanne muodostavat yhden kokonaisuuden. Neuvottelujen saattamista päätökseen sovitusti tämän vuoden vuosikokouksiin mennessä hankaloitti eräiden merkittävien jäsenmaiden poliittinen tilanne. Päätöksiä asiassa odotetaan keväällä 2018. Suomella ja vaalipiirillä on yleisesti positiivinen kanta Maailmanpankkiryhmän rooliin kehitysrahoituksessa ja yhtenä ilmastorahoitussitoumusten toteuttajana.

- *Suomi pitää tärkeänä, että äänivaltauudistuksen toteutuksesta ja pankin pääomatilanteesta sekä sitä tukevista toimista vallitsee laaja yhteisymmärrys Maailmanpankin jäsenistön keskuudessa ennen lopullista päätöksentekoa keväällä 2018.*
- *Maailmanpankkiryhmän eri osien ja kokonaisuuden pääomatilanteen tarkastelun tulee pohjautuu perinpohjaiseen analyysiin näiden palveluihin kohdistuvasta kysynnästä ja vakavaraisuudesta. Mahdolliset toimet pääoman tukemiseksi tulee käsitellä kokonaisuutena, jossa ovat pääomakorotusten lisäksi mukana sisäiset toimet kuten hinnoittelun tarkistaminen.*
- *Asiakasmaiden siirtymät tuloluokasta toiseen ja sitä myöten IDA -rahoituksesta IBRD palveluiden piiriin, kuten myös pankkiryhmän eri osien väliset toiminnalliset ja taloudelliset riippuvuussuhteet tulee huomioida pääomatarpeita arvioidessa.*

* * *

Suomi tulee Maailmanpankin vuosikokouksen yhteydessä solmimaan 114 miljoonan euron ilmastorahastosopimuksen pankin yksityisen sektorin rahoitusikkunan Kansainvälisen rahoitusyhtiön, *International Finance Corporation* (IFC) kanssa. Suomen rahoituksella perustettavan sijoitusrahaston tavoitteena on luoda markkinoita, katalysoida innovatiivisia sijoituksia ja houkutella yksityistä pääomaa yksityisen sektorin ilmastohankkeisiin kehitysmaissa. Rahasto tulee rahoittamaan pelkästään ilmastohankkeita kehitysmaissa. Se on Suomen merkittävin kansainväliseen ilmastotyöhön kohdennettu rahoituserä. Rahaston kesto on 25 vuotta. Ohjelman myötä IFC:n merkitys Suomelle korostuu entisestään.

* * *